

قزاقستان

نگارش: علاءالدین ملک‌اف

دانش‌جوی دورهٔ دکتری مجتمع آموزش عالی امام خمینی (ره)

ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را تیره‌ها و قبیله‌ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید؛ (اینها ملاک امتیاز نیست)، گرمی‌ترین شما نزد خداوند با تقواترین شماست؛ خداوند دانا و آگاه است.

اطلاعات عمومی و معرفی مختصر قزاقستان

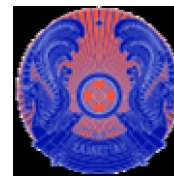
نام رسمی: جمهوری قزاقستان

پرچم

پرچم قزاقستان

پرچم این کشور به رنگ آبی است. این رنگ در پرچم قزاقستان به معنی آسمان بی‌پایان این کشور است. خورشید در این پرچم به رنگ طلایی است با 32 اشعه و عقابی که در زیر آن در حال پرواز است. نماد ملی این کشور هم در گوشه پرچم قرار گرفته است.

نشان ملی

پایتخت: آستانه

بزرگترین مهم: آلماتی، کاراگاندا، چیمکنت، سمی پالاتینسک، پاولودار و آستانه

زبان(های) رسمی: قزاقی و روسی

نوع حکومت: جمهوری ریاستی

موارد منجر به تشکیل از اتحاد جماهیر شوروی: ۱۷ آذر ۱۳۷۰؛ دسامبر ۱۹۹۱

مساحت: 2717300 کیلومتر مربع

واحد پول: تنگه ؛ KZT

قزاقستان نهمین کشور جهان از نظر وسعت است. اما اغلب خاک این سرزمین وسیع را زمین‌های استپی و نیمه بیابانی پر کرده است. مساحت این کشور دو میلیون و 727 هزار و 300 کیلومتر مربع است و با کشورهای روسیه قرقیزستان، ترکمنستان، ازبکستان و چین هم‌مرز است. این کشور همچنین از جنوب غربی به دریای خزر متصل است. مرز این کشور با دریای خزر یک هزار و 894 کیلومتر است. از نظر جمعیت، قزاقستان شصت و دومین کشور جهان است. وسعت زیاد این کشور سبب شده در هر کیلومتر مربع از قزاقستان شش نفر زندگی کنند. در عین حال این کشور سه بازه زمانی را در خود جای داده است. پایتخت این کشور آلماتی است. میانگین سنی زنان این کشور 30/8 سال و مردان 27/5 سال است. امید زندگی در این کشور برای زنان 72/84 سال و برای مردان 61/9 سال است. 53/7 درصد از مردم این کشور را مسلمان، 7/8 درصد را روس‌های ارتودکس، 12/3 درصد را بابتیست‌ها تشکیل می‌دهد. جمعیت این کشور از زمان استقلال آن از اتحاد جماهیر شوروی سابق در سال 1991 کاهش پیدا کرده است. در سال 1989 جمعیت این کشور 16 میلیون و 464 هزار و 464 نفر بود و در سال 2006 این رقم به 15 میلیون و 300 هزار نفر رسید. البته این کاهش برمی‌گردد به مهاجرت روس‌ها در سال‌های اولیه پس از فروپاشی شوروی.¹

ساکنان اصلی منطقه امروزی قزاقستان از اقوام ایرانی تبار اسکیت بودند. مردمان ترک تبار از سده پنجم به این سو آغاز به نفوذ و کوچ در منطقه کردند. هون‌ها در اوایل قرن هشتم قبل از میلاد به این منطقه آمدند و در سالهای بعدی ترکان قبچاق که از کوهستانهای آلتای آمده بودند در حوالی دریاچه آرال و دشت قبچاق ساکن شدند قزاقها شعبه‌ای از ترکان قبچاق هستند. در قرن سیزدهم، این منطقه توسط امپراتوری چنگیزخان مغول تصرف شد. پس از مرگ او، این امپراتوری بین فرزندان او قسمت شد و قزاقستان کنونی به چاگادای، پسر چنگیزخان رسید. ولی قسمت غربی و بیشتر قسمت‌های شمالی به گنقیز نوه چنگیزخان رسید. به دلیل حکومت طولانی مغولها بر این منطقه عناصر مغولی در این منطقه نفوذ کرده است. واژه قزاقستان از دو بخش "قزاق" و پسوند فارسی "ستان" تشکیل شده است، که به معنای "سرزمین قزاق‌ها" است.

نام

قزاقستان به قزاقی Қазақстан، به روسی Казахстан: کشوری است در آسیای میانه که از شمال با روسیه، از شرق با چین، در جنوب شرقی با قرقیزستان، در جنوب با ازبکستان و در جنوب غربی با ترکمنستان همسایه است. سواحل شمال شرقی دریای خزر در خاک این کشور قرار دارد و قزاقستان بزرگترین کشور محصور در خشکی در دنیا است.

پایتخت فعلی این کشور آستانه است. وسعت قزاقستان ۲,۷۱۷,۳۰۰ کیلومتر مربع بیش از سه برابر ترکیه یا پاکستان است و حدود ۲۰٪ آن در سوی کوههای اورال قرار گرفته و به لحاظ جغرافیایی بخشی از اروپا است. البته قزاقستان معمولاً یک کشور آسیایی طبقه‌بندی می‌شود. جمعیت قزاقستان در سال ۲۰۰۵ میلادی ۱۵,۱۰۰,۵۰۰ نفر تخمین زده شده که تراکم پایین جمعیت در این کشور را نشان می‌دهد. شهر آلماتی بزرگترین شهر قزاقستان است و یکی از معانی آن «پدر سیب» است. چون درخت سیب در این شهر زیاد است. و شهری سرسبز و پر درخت است.²

زبان

زبان قزاقی که زبان مردم قزاق و زبان ملی این کشور است، زبانی است از زیر گروه شرقی زبان‌های ترکی تبار که خود زیر شاخه از زبانهای آلتای است. از نزدیکترین زبانها به قزاقی، زبان کشور همسایه قرقیزی است. زبان روسی با توجه به سابقه تاریخی و حضور گسترده خود همچنان موقعیت زبان رسمی در قانون اساسی قزاقستان از اصطلاح زبان ارتباطات بین‌المللی استفاده شده‌است را حفظ کرده‌است. زبانهای زبان اوکراینی، زبان تاتاری، قرقیزی، اویغوری، ازبکی، باشقیری، فارسی تاجیکی، زبان آلمانی، زبان کره‌ای، زبان ترکمنی، زبان ارمنی و زبان مغولی تنها تعدادی از مهمترین زبانهایی هستند که بزرگترین اقلیت‌های قومی این کشور به آنها سخن

می‌گویند. البته بسیاری از اقلیت‌های قومی قزاقستان برای داشتن زبان مشترک به جز روسی، زبان قزاقی را هم می‌دانند. آموزش زبان انگلیسی به عنوان زبان بین‌المللی در سالهای اخیر افزایش یافته‌است.

حکومت

حکومت قزاقستان دمکراتیک و از نوع جمهوری ریاستی است. رئیس‌جمهور در راس کشور و دولت قرار دارد. قدرت اجرایی دست دولت بوده و قدرت قانونی دست پارلمان می‌باشد. در حال حاضر، رئیس‌جمهور این کشور نورسلطان نظربایف است که در ۴ دسامبر ۲۰۰۵ میلادی انتخاب شد.

موقعیت جغرافیایی

نقشه سیاسی قزاقستان و بخشی از آسیای میانه و قفقاز

با وجود وسعت زیادی که این کشور را نهمین کشور بزرگ دنیا قرار می‌دهد، بیشتر سرزمین آن کویر و استپ است و تراکم جمعیت آن تنها ۶ نفر در هر کیلومتر مربع است. میزان جمعیت که در سال ۱۹۸۹ به بیش از ۱۶ میلیون نفر رسیده بود، پس از استقلال قزاقستان و مهاجرت‌های زیاد به کشورهای دیگر به ۱۵ میلیون در سال ۲۰۰۶ تقلیل یافت.

فرهنگ

سوارکاران با لباس سنتی یک بازی بوسه به نام قیز کو را اجرا می‌کنند.

ویژگی چند قومیتی قزاقستان در هنر و فرهنگ این کشور بازتاب یافته است. فعالیت‌های فرهنگی و هنری قزاقستان را می‌توان در دو دسته گسترده سنتی و غربی دسته بندی کرد. قزاقها مسلمانان سنا مذهب و پیرو مکتب حنفی هستند و در قلمرو مرکز روحانی آسیای میانه و قزاقستان قرار دارند. نسبتاً دیر مسلمان شدند. عموماً شناخت آنها از محدود است.³

فرهنگ و هنر سنتی که با نوع زندگی ساکنان عمدتاً قزاق و البته کره‌ای‌ها و اویغورها و اقوام کوچکتر این سرزمین مرتبط است؛ همانند شعرها، آهنگ‌ها و رقص‌های فولکلور، موسیقی قزاق که با سازهای سنتی آنان اجرا می‌شود، همچون فرش‌ها و پارچه‌های دست بافت و صنایع دستی گوناگون که در طول قرن‌ها در این سرزمین به حیات خود ادامه داده و پیشرفت کرده‌اند. در مجموع شعر، موسیقی و رقص جایگاه خاصی در فرهنگ قزاق داشته و دارند.

گروه غربی شامل انواع هنرهایی می‌گردد که روس‌ها از ابتدای قرن بیستم به منطقه آوردند. مانند تئاتر، موسیقی کلاسیک، باله، اپرا، سینما، تلویزیون و ادبیات روسی می‌گردند. البته همه این انواع فرهنگی و هنری در میان قزاق‌ها به مقبولیت کامل دست نیافتند. اما در نتیجه سیاست‌های حکومت بلشویکی اتحاد شوروی، قزاقستان در دهه‌های گذشته پذیرای جمعیت بزرگی از روس‌ها و اقوام غیر قزاق بوده است، به گونه‌ای که قزاق‌ها در سرزمین خودشان به یک اقلیت بدل شدند.

حضور چنین جمعیت بزرگ و با فرهنگ‌های گوناگون و بسیار متفاوت موجب شکوفایی هنر و فرهنگ غربی در این کشور شده است. موفقیت قزاق‌ها و حتی آثار هنری که در قزاقستان ساخته شده یا به این کشور مربوط است، در جشنواره‌های بین‌المللی از آثار مثبت این تنوع فرهنگی است.

شهرها

شهرهای بزرگ قزاقستان به ترتیب آلماتی با حدود ۱,۵ میلیون نفر، آستانه و کاراگاندا با حدود ۷۰۰ هزار نفر هستند. از شهرهای دیگر قزاقستان می‌توان آترائو، آکتائو، چیمکند، شیمکنت، پاولودار، پتروپاولسک و اوست کامنگورسک را نام برد.

اقتصاد قزاقستان

اقتصاد این کشور تا حد زیادی به بخش کشاورزی متکی است. قزاقستان بیشترین تولید ناخالص داخلی و درآمد سرانه را در میان جمهوریهای تازه استقلال یافته دارد و نیز از اعضای مهم سازمان همکاری شانگهای است.⁴ این کشور از لحاظ منابع زیرزمینی هم بسیار غنی است، از سال ۱۹۹۳ تاکنون بیش از ۴۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری خارجی در این بخش انجام شده است.⁵ همچنین تخمین زده می‌شود که قزاقستان صاحب دومین منابع

بزرگ در اورانیوم، کروم، روی و سرب و سومین در منگنز، چهارمین در مس و در مورد زغال سنگ، آهن و طلا نیز در بین ۱۰ کشور اول دنیا قرار می‌گیرد. و همچنین یازدهمین منابع بزرگ هم در نفت و هم در گاز طبیعی را در اختیار دارد⁶.

نفت، گاز طبیعی، زغال سنگ، سنگ آهن، نیکل، کبالت و مس از عمده‌ترین ذخایر این کشور هستند. قزاقستان سالانه 12/4 درصد محصولات صادراتی خود را به آلمان، 6/11 درصد را به روسیه، 9/10 درصد را به چین و 10/5 درصد را به ایتالیا و باقی را به فرانسه و رومانی می‌فرستد. محصولات وارداتی به قزاقستان نیز بیشتر از کشورهای روسیه، چین و آلمان می‌آیند.

150 فرودگاه، 13 هزار و 700 کیلومتر راه‌آهن و 90 هزار و 18 کیلومتر جاده زیر ساخت‌های حمل و نقل این کشور را تشکیل می‌دهد.

وضعیت سیاسی

قزاقستان به صورت جمهوری اداره می‌شود. رئیس‌جمهور در این کشور رئیس نیروهای نظامی است و حق وتوی مصوبات پارلمان را دارد. نخست وزیر مسئول تشکیل کابینه است و رئیس دولت قزاقستان محسوب می‌شود.

رئیس‌جمهور کنونی این کشور نورسلطان نظربایف است و نخست وزیر آن کریم ماسیمف که از 10 ژانویه سال 2007 کار خود را آغاز کرده است. قزاقستان دو پارلمان دارد. یکی مجلس است که از نظر اختیارات در رده پایین‌ترین قرار دارد و دیگری سنا. مجلس در مجموع 77 کرسی نمایندگی دارد و سنا 39 کرسی. قزاق‌ها متشکل از دو نژاد مغول و ترک هستند که در قرن سیزده میلادی به منطقه قزاقستان مهاجرت کردند. در قرن 18 میلادی این منطقه تحت سلطه روس‌ها درآمد.

صنعت

کشف و استخراج نفت در مناطق غربی در کنار دریای خزر، این کشور را جزو کشورهایی با درصد رشد بالا در میان جمهوری‌های اتحاد شوروی سابق قرار داده است.⁷

ارتباطات در قزاقستان

در کشور قزاقستان دو میلیون و 928 انشعاب تلفن وجود دارد و هفت میلیون و 83 خط تلفن همراه. بر اساس آمارهای سال 2007 میلادی 32 هزار و 217 دامنه اینترنتی در این کشور وجود دارد و یک میلیون و 247 هزار نفر از اینترنت در این کشور استفاده می‌کنند.

فضانوردی

پایگاه فضایی بایکونور در کشور قزاقستان قرار دارد و قدیمی‌ترین پایگاه فضایی جهان است. یوری گاگارین نخستین انسان فضانورد از این پایگاه به فضا سفر کرد. این پایگاه در دوران شوروی سابق و به خاطر موقعیت جغرافیایی مناسب در جمهوری قزاقستان ساخته شد. پس از فروپاشی شوروی، کشور روسیه این پایگاه را تا سال ۲۰۵۰ از قزاقستان اجاره کرده است.

-
- ¹ - جمهوری قزاقستان، وزارت خارجه، چاپ دوم، 1382، گردآوری و تنظیم: صالح ابوالحسنی، دفتر مطالعات سیاسی، ص 1-12
- ² - زمانی، محمد حسن، شگفتی‌های پس از فروپاشی (سفر به مسکو و آسیای میانه ترکمنستان، ازبکستان، قزاقستان و قیرقیزستان)، نشر بوستان کتاب، چاپ اول، 1384، ص 139
- ³ - جمهوری قزاقستان، وزارت خارجه، چاپ دوم، 1382، گردآوری و تنظیم: صالح ابوالحسنی، دفتر مطالعات سیاسی، ص 29
- ⁴ - تقوی‌اصل، سید عطا، ژئوپلیتیک جدید ایران، از قزاقستان تا گرجستان، چاپ دوم، 1384، ص 121
- ⁵ - "Scythian". The New Encyclopædia Britannica, Micropædia. Volume 10 (15th ed.). p. 576. "member of a nomadic people originally of Iranian stock who migrated from Central Asia to southern Russia in the 8th and 7th centuries BC".
- ⁶ - British Petroleum (BP). 2006. World Oil Production
- ⁷ - تقوی‌اصل، سید عطا، ژئوپلیتیک جدید ایران، از قزاقستان تا گرجستان، چاپ دوم، 1384، ص 122